

ПЕРЕДУМОВИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Гривківська Оксана Васиївна
Національний університет харчових технологій

Досвід післявоєнного відновлення всіх успішних країн, зокрема Німеччини, свідчить про те, що акцентуалізації їхніх економічних прерогатив була саме харчова переробка, при чому експортоорієнтована. Аналогічним шляхом йшли Японія і Південна Корея. Інші країни, зокрема Азії, такі як Філіппіни або Індонезія, не змогли створити харчову переробку та залишилися бідними, сировинними аграрними країнами. Відтак, вони мають більше проблем, а їхні громадяни є незрівнянно біднішими, ніж громадяни Японії чи Південної Кореї. Тому абсолютно свідомим вибором економічної моделі відродження України має бути створення харчової переробки, оскільки, це робочі місця для українських громадян, це додаткові податки до бюджету, це створення доданої вартості всередині країни.

Незважаючи на війну, харчова промисловість залишається однією з найоптимістичніших галузей і в українській переробці. З одного боку, харчовики теж зазнали великих втрат, адже поламано ланцюги постачання та заблоковано морські шляхи експорту, в окремих регіонах пошкоджено виробничі потужності. З іншого, - харчова галузь демонструє відносну стійкість на тлі інших видів діяльності. Галузі, які забезпечують базові потреби населення, мають повсякденний попит як у країні, так і поза її межами. Від початку війни переважно підприємства харчової промисловості демонстрували більш оптимістичні оцінки ділового середовища та фінансово-економічної ситуації на підприємствах порівняно з іншими галузями. Якщо в травні-червні 2022 року харчова галузь була в загальному песимістичному тренді щодо загальноекономічної ситуації, то з липня 2022 року швидшими темпами відновлювала оптимізм (рис.1).

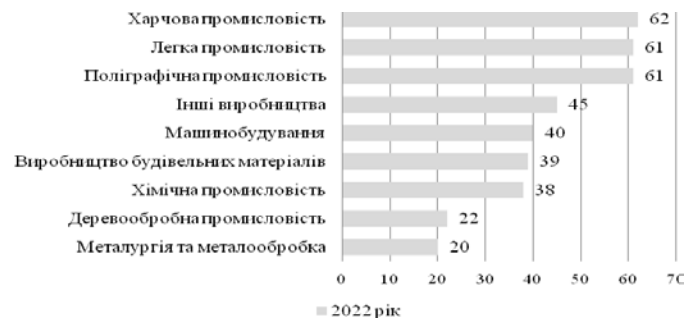

Рис.1. Частка промислових підприємств, які працюють на повну потужність, %

При тому, що в цілому українська промисловість серйозно просіла в перші місяці війни, харчовики у той же час зберігали обсяги виробництва. З липня 2022 року спостерігається лише позитивна динаміка відновлення виробництва в харчовій галузі. В результаті у вересні 2022 року вже 38% підприємств харчової промисловості почали збільшувати обсяги виробництва і лише 12% - зменшували. Індекс зміни виробництва досягнув рекордних +0,26 (при +0,05 для всіх переробних підприємств загалом). Харчова галузь також добре реалізує свій експортний потенціал. Станом на вересень 2022 року кожне друге підприємство галузі (53%) не припиняло експортувати взагалі. Водночас лише 15% експортерів харчової промисловості не змогли відновити експортну діяльність (16% на рівні країни). Необхідно зауважити, що на початку війни в харчовій промисловості також спостерігалось падіння обсягів експорту (рис.2).

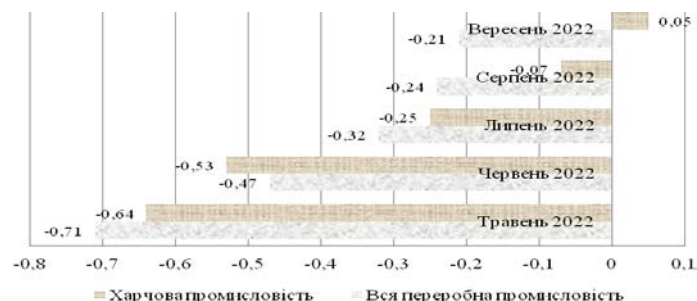

Рис.2. Індекс змін експорту

Попри позитивні зміни, харчовики відчувають серйозні логістичні труднощі при експорті. В галузі частіше скаржаться на черги на західних кордонах і морську блокаду, при цьому саме харчова промисловість найменше відчуває падіння попиту на їхню продукцію на зовнішніх ринках - лише 15%. Це відображає певну безальтернативність української продукції на міжнародних ринках, ще й в умовах глобального зростання цін. У результаті 17% харчових підприємств за останні три місяці 2022 року експортували в 11 і більше країн. Торговельна статистика, яка є доступною, незважаючи на обмеження воєнного часу, лише підтверджує зростання ролі як всього харчового комплексу, так і підприємств харчової переробки.